

tása nem érte el a szükséges átlagot, a husok helyett részben a növényi fehérjéket kívánják fogyasztatni, a husadag mennyiségének aggasztó rovasára. Mert a növényi fehérjék nem, vagy csak elégtelenül pótolják az állati fehérjét. Hüvelyesek, növényi fehérjék mégoly tömege sem pótolhat bizonyos, állati fehérjéket (hus, tojás, tej). Fehérjeszegénység, amely rendszerint kalóriaszegénységgel társul (Németországban a hus és zsirok redukciója együtt jár), aláássa a szervezet ellenállóképességét s a tuberkulózis és számtalan más heveny infekció talaját készíti elő. És ha Hitler Németországa ősi recept szerint erényt csinál a szükségből, s Hay doktor segélyével írja elő a német nép kényszer fogyókuráját, úgy az elfogulatlan kortárs könnyen felfedi ebben a valóságos magvat, vagy inkább az üres héjat: a szűkösség, a közelgő inség elleplezését. Hitler és Hay egymásrataláltak. A tudomány a ma uralkodó társadalmi rendszerben alkalmazkodóképes, s ha tegnap a fehérjeminimum alapvető tanát hirdette, ma sietve visszajára fordítja a tanítást. Nyilván a mai tudomány legfőbb bölcsessége az, hogy igazolja, szentesítse a társadalmi adottságot. Fröhliche Wissenschaft — a Nietzsche szavával? Óh nem. Szomorú tudomány ez. Akárcsak a mai német valóság. Mert úgy látszik Hitler már csak az éhségdoktor Hayban bizik, mert azok a vágyálmok, melyeket Nürnbergben száján kiszalasztott, elérhetetlen messzeségben vannak. „Ha Ukrajna véghetetlen földjei, Szibéria dús kincsei a mienk volnának, úgy minden német bőségben élhetne.” Sovány vigasz a német nélkülözőknek a sovány koszt mellett. A német népnek hihetőleg más vágyálmai vannak, mint Hitlernek s nem Ukrajnára és Szibériára irányul étvágya, hanem az otthoni jóllakottság megteremtésére. Neufeld Béla

Az OROSZ SARK-KUTATÁSOK. A mai orosz életnek éppen olyan jellegzetes vonása a sarkvidéki-kutatások iránti érdeklődés, mint pl. az ejtőernyős ugrás népszerűsége. Korán fordult Észak felé az új rend figyelme s a megváltozott Oroszország még teljesen terra incognita volt a külvilág számára, amikor már a *Krasszin* jégtörő világszerte ismertté vált teljesítményeivel. S hogy maguk a széles orosz néptömegek milyen érdeklődéssel követik a Sark-kutató tevékenységet, hatalmasan megmutatkozott *Levanevszki* 1935 végi startja alkalmával (L. a Moszkva-Északi-Sark-Sanfrancisko ut átrepülését akarta megkísérelni), amikor lelkesítésére a korahajnali órákban beláthatatlan embertömeg lepte el a repülőtér körzetét. A szovjet-népek Nibelung-éneke pedig versben, filmben, tankönyvben a *Cseljuszkin-expedíció* útja és megmenekülése lett.

A kitartó kutatás eredménye, hogy a sarkvidék meghódítása most már mind biztosabban halad előre. Döntő jelentőségű volt az 1935 év, mert ebben az évben sikerült az Északi-tengeri utat szabaddá tenni, a közlekedés jégtörők nélkül is lehetővé vált, s az egész Jeges-tengeren át Vladivoosztokig biztosított lett az összeköttetés. *Vodopianov* legutóbbi repülése a Ferenc József-földre a repülőösszeköttetést vitte előbbre, mert a Baren-tengeren át új repülő-utat nyitott meg (*Vodopianov* különben 75 órát tartózkodott a levegőben, 9000 km.-t tett meg gépével s a kitűzött feladatnak kitűnően tett eleget). Még 1936 folyamán indul utra a *Sadco* jégtörővel *Samoilovits* tanár nagy expedíciója, amely az Északi-sark keleti részét próbálja felkutatni. Azokat a nagy területeket, ahol soha még expedíció és ember nem járt. Az expedíció repülőgépeket is visz magával, s amint a *Sadco*val legutóbb is több ismeretlen szigetet fedeztek fel, most is egy-egy központból kisebb csoportok felfedező és megfigyelő utakat tesznek. Egyes helyeken ilyen kis csoportok évekre is visszamaradnak. A Sarkvidék különböző pontjain létesültek már,

előbb ideiglenes, később állandó megfigyelő s kutató állomások, amelyek rádió-hírszolgálatlal rendelkeznek, meteorológiai jelentéseket küldenek és a legkülönbözőbb megfigyeléseket eszközlik. Azok a hírek, amelyek az utóbbi időben arról számoltak be, hogy a Szovjet világítótornyokat, 10 millió rubel költséggel új várost épít a Sarkvidéken s még északabbra — a rendszeresítendő légi közlekedés támpontjaiul 2 falut létesít, — további jelzői annak a munkának, amely az emberi tudás és akarat segítségével ennek az eddig úgyszólván teljesen ismeretlen földvidéknek meghódításáért folyik.

Egyidejűleg tudományos, termelési és társadalmi céljai vannak ennek az intenzív kutató munkásságnak, de nem nélkülözi a nemzetvédelmi szempontokat sem. A tudomány hősiessége talán a legigazibb hősiesség s jellemzi a szovjetnépek tudománykedvelését, hogy mindenekelőtt a Cseljuszkin-történetet vették a maguk époszául s ezren és ezren jelentkeznek a sarki északában való, nem kevés megpróbáltatást jelentő áttelelésre, amely elsősorban tudományos célú. Egy-egy ilyen áttelelő csoportban a legkülönbözőbb nemzetiségűek (ukrajnaiak, kaukázusiak, fehéroroszkok, szibériaiak, stb.) vesznek részt. Néhány négyzetkilométernyi, szegényes vegetációval rendelkező szigetecskén, orkánszámba menő szélviharoktól kísértve élnek a tudományos önfeláldozásnak ezek az emberek, akiknek természetesen a klimatikus nehézségekkel is meg kell küzdeniök. Az éghajlati behatást némileg csökkenti a kvarclámpa s enyhíti a kevés napsugár miatt hiányzó ultraviolettt sugarak következményeit (sápadtság, szabálytalan érverés, nyugtalan, rossz alvás, étvágytalanság, stb.). Ugyanakkor a sarkvidék lakói sok betegségtől meg vannak óva. Fel is merült legutóbbi annak a terve, hogy ezen a bakteriumtisztabb vidéken szanatóriumokat létesítsenek. Sok hely levegője itt pl. 500-600.000-szer tisztább, mint az európai metropolisoké s 2-3 bacillus jut csak 20 köbméterre (Spitzbergák), sőt más helyeken 60 köbméterre is. *G. A. Sokolov* említi azt az epizódot, hogy egy ilyen téli telepen a repülőgép megjelenése egyszer az egész teleplakosságot influenzába döntötte, amitől pedig eddig védve volt. (A repülőgép hozta u. i. oda a bacillusokat.) Lényeges az a szerep, amely a telepek meteorológiai állomásainak jut. Ezek irányítják a sarki hajózást s határozzák meg elsősorban az egész országra fontos időjárásprognózisokat. — Az ember új természeti nehézségek felett lesz itt urrá s szemléltetően csillan meg az a történelmi szakasz, amelyben a társadalmi ellentétek leküzdése után más nagy feladat lép osztatlanul előtérbe: a természettel szemben való megküzdés.

Gazdaságilag a Sarkvidék feltárása végeláthatatlan lehetőségeket ígér. Nikkel-, réz-, petróleum-, só-, stb. lelőhelyekre bukkannak itt is ott is s bár a felszínre hozatal körülményesebb, fáradtságosabb, mégis az előrehaladás egyre szembetűnőbb. Külön emelendő ki az Észak nagy jelentősége a vadászat és halászat szempontjából. S az új módszerek új eredményeket tesznek lehetővé. Így érték el pl., hogy a megfagyott talajon — amit pedig kivihetetlennek tartottak — vasutat sikerült lefektetni. Az Északi Jeges-tenger mentén nagy centrumok bontakoznak ki (*Norilsk, Nordvik, Igarka*), amelyek az északi hajózás és kereskedelem góc- és támpontjaivá fejlődnek idővel. A világ legnagyobb jégtörő-flotája mellé bevonulnak az „örök” csend hazájába, a hómezőkre és tundrákra a mozdonyok, autók, szaporodnak a hidak és növekedni kezd a mezőgazdaságilag felhasználható terület: az 1926. évi 53.000 hektárról 1935-ben 345.000 hektárra szaporodott a megművelt terület. Elsősorban ez őslakosság, akiket 1928-ban felmentettek az adófizetés alól, s akiket

régebben a cári katonai expedíciók figyelmeztettek súlyos prémbeszolgáltatási kötelezettségeikre, a haszonélvezője a gazdasági fellendítésnek. Élelmiszerekben, ipari termékekben, stb. az 1926. évi 14.5 millió rubelnyi érték helyett 1935-ben 359 millió rubelre rugott a bevétel, jóllehet a Sarkvidék nem termel még árut 100 millió rubelnél nagyobb értékben. A kulturális körülmények is megváltoztak: több, mint 100 vándor mozgószínház s 460 iskola működik ott, ahol nemrég alig volt írni, olvasni tudó ember. A tanítás főleg az ott élők nyelvén folyik, jóllehet a Szovjet-Sarkvidék 150.000 főnyi lakossága nem kevesebb, mint 26 nemzetiségre oszlik.

A Jeges-tenger és a Sarkvidék képezi a Szovjet-Unió északi legvédehetőbb határát, s természetes az igyekezet, hogy a védett határ nemzetbiztonsági szempontokból kellő szerephez jusson. A Balti-tengeren Németország gyakorol nyomást a Szovjet-Unióra, az angol-német tengeri egyezményben engedélyezett flottamennyiséget a Balti-tengerre érvényesíti Németország, s a Leningráddal szemben fekvő kis szigeteken

is — éppen a németeknek való kedvezés érdekében — most látták a fin-nekerődépishez. A Balti-tenger felőli nyílásból a balti államokra gyakorolt befolyással igyekezik Oroszország ellensúlyozni. A Osendes-Oceánon és a Sárga-tengeren Japán hat zavarólag és fenyegetőleg, viszont kedvezőbb a helyzet a Fekete-tengeren, ahol elsősorban a Törökországgal fennálló barátsági szerződés s Oroszországnak a statusquot akaró államokhoz való kapcsolódása nemcsak a szabaddabb mozgás, hanem a Fekete-tengerről való kijutás lehetőségeit is megnyitják. Törökországon kívül azonban mai szövetségeseivel nincs még Oroszországnak közvetlen érintkezése. Háború esetére pedig Oroszországnak a meglévő önellátáson kívül — ha lehet — a szövetségesekkel való kapcsolatot is biztosítania kell. Amikor a Szovjet-Unió fokról-fokra építi ki sarkvidéki légvonalait s ezen a nem fenyegetett földvidéken tengeri-légi mozgáslehetőséget igyekezik teremteni politikai-katonai szempontból az Egyesült-Államok felé, az esetleges jövőbeni nagy partner felé keresi a közvetlen összefogódzást. Az Egyesült Államok későbbi hovatartozása bizonytalan még, valószínűbb azonban, hogy szembe kerül Japánnal s érdekei Oroszországéival találkozhatnak. A francia demokrácia nem ok nélkül apellál az angol demokrácia mellett az amerikaihoz is s a Blum-kormány külpolitikai megfontolásból foglalkozik az azal a tervvel, hogy legalább szimbólikus hadiadósság-fizetést teljesítsen az Egyesült-Államoknak, engesztelő gesztust mutatván így Északamerika vezető körei és lakossága felé. Nem is valószínűtlen ma már, hogy az U. S. A. inkább az angol-francia-orosz blokkot támogatná. Ennek az eshetőségnek a jegyében pedig nemcsak a Szovjet-Unió keresi a légi utat Sanfranciskóig, s a tengeri összeköttetést a Kola-félszigeti Mourmanszktól Alaskáig. A kölcsönös igyekezet alapján kívánják mindkét részről egyre biztosabbá tenni az Alaska-menti Aleut-szigeteken át kifejlődött tengeri átjárót s állandósulni kezdenek a légijáratok is a Behring-szoros mindkét oldalán.

Varga László

PALESZTINA ÉS A ZSIDÓK. A legutóbbi palesztinai események bebizonyították, hogy a palesztinai kérdés nem csupán arab, angol és cionista kérdés, hanem általában zsidó-kérdés.

Az utolsó félév palesztinai eseményei erős visszhatást váltottak ki a zsidó nemzeti mozgalomban. A nemzetiségileg és gazdaságilag elnyomott zsidók széles rétege, akik a nemzeti egyenjogúság eszméjét komolyan vették, belátták, hogy Palesztina nem az az út, amely a zsidóság